

**МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ**

**«ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
НАУКИ І ОСВІТИ
В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ»**

ВИПУСК 69

31 березня 2021 р.

м. Переяслав

УНІВЕРСИТЕТ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ
В ПЕРЕЯСЛАВІ

Рада молодих учених університету

Матеріали
Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції
**«ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
НАУКИ І ОСВІТИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ»**

31 березня 2021 року

Вип. 69

Збірник наукових праць

Переяслав – 2021

УНИВЕРСИТЕТ ГРИГОРИЯ СКОВОРОДЫ
В ПЕРЕЯСЛАВЕ

Совет молодых ученых университета

Материалы
Международной научно-практической интернет-конференции
**«ТЕНДЕНЦИИ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ
НАУКИ И ОБРАЗОВАНИЯ В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛИЗАЦИИ»**

31 марта 2021 года

Вып. 69

Сборник научных трудов

Переяслав – 2021

УДК 001+37(100)

ББК 72.4+74(0)

Т 33

Матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації»: Зб. наук. праць. Переяслав, 2021. Вип. 69. 474 с.

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР:

Коцур В.П. – доктор історичних наук, професор, академік НАПН України

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Воловик Л.М. – кандидат географічних наук, доцент

Дашкевич Є.В. – кандидат біологічних наук, доцент (Білорусь)

Євтушенко Н.М. – кандидат економічних наук, доцент

Кикоть С.М. – кандидат історичних наук (відповідальний секретар)

Носаченко В.М. – кандидат педагогічних наук

Руденко О.В. – кандидат психологічних наук, доцент

Садиков А.А. – кандидат фізико-математичних наук, доцент (Казахстан)

Скляренко О.Б. – кандидат філологічних наук, доцент

Халматова Ш.С. – кандидат медичних наук, доцент (Узбекистан)

Юхименко Н.Ф. – кандидат філософських наук, доцент

Збірник матеріалів конференції вміщує результати наукових досліджень наукових співробітників, викладачів вищих навчальних закладів, докторантів, аспірантів, студентів з актуальних проблем гуманітарних, природничих і технічних наук

Відповідальність за грамотність, автентичність цитат, достовірність фактів і посилань несуть автори публікацій

©Автори статей

©Рада молодих учених університету

©Університет Григорія Сковороди
в Переяславі

УДК 001+37(100)

ББК 72.4+74(0)

Т 33

Материалы Международной научно-практической интернет-конференции «Тенденции и перспективы развития науки и образования в условиях глобализации»: Сб. науч. трудов. Переяслав, 2021. Вып. 69. 474 с.

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР:

Коцур В.П. – доктор исторических наук, профессор, академик НАПН Украины

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ:

Воловик Л.М. – кандидат географических наук, доцент

Дашкевич Е.В. – кандидат биологических наук, доцент (Беларусь)

Евтушенко Н.Н. – кандидат экономических наук, доцент

Кикоть С.Н. – кандидат исторических наук (ответственный секретарь)

Носаченко В.Н. – кандидат педагогических наук

Руденко О.В. – кандидат психологических наук, доцент

Садыков А.А. – кандидат физико-математических наук, доцент (Казахстан)

Скляренко О.Б. – кандидат филологических наук, доцент

Халматова Ш.С. – кандидат медицинских наук, доцент (Узбекистан)

Юхименко Н.Ф. – кандидат философских наук, доцент

Сборник материалов конференции вмещает результаты научных исследований научных сотрудников, преподавателей высших учебных заведений, докторантов, аспирантов, студентов по актуальным проблемам гуманитарных, естественных и технических наук

Ответственность за грамотность, аутентичность цитат, достоверность фактов и ссылок несут авторы публикаций

©Авторы статей

©Совет молодых ученых университета

©Университет Григория Сковороды

в Переяславе

Відповідно до компетентнісного підходу надзвичайно важливим є суб'єкт-суб'єктна взаємодія усіх учасників освітнього процесу. Таку взаємодію ми розуміємо як взаємодію рівноправних суб'єктів освітнього процесу, спрямовану на формування у майбутніх викладачів професійно-педагогічної комунікативної компетентності у межах рівноправних взаємин у системі «викадач-студент».

Процес формування професійно-педагогічної комунікативної компетентності майбутнього викладача має бути направлено на озброєння їх глибокими комунікативними знаннями, прищеплення комунікативних умінь і навичок, на здатності передбачити і врахувати її важливість та наслідки у освітньому процесі.

Безпосередньо комунікація виступає одним із головних ціннісних орієнтирів майбутньої професійної діяльності, у формуванні в студентів системи загальнолюдських і професійних цінностей, що визначають їхнє ставлення до світу, до своєї діяльності, до самого себе як людини і професіонала і характеризується зміщенням уваги на розвиток особистості кожного студента, розуміння ним цінності професійно-педагогічної комунікації як важливої складової професійної компетентності викладача.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Абдуллина О. *Общепедагогическая подготовка учителя в системе высшего педагогического образования: учебник*. Москва: Просвещение, 1990. С. 40-141.
2. Концепція «Нова українська школа» / упоряд. Л. Гриневич, О. Елькін, С. Калашнікова, І. Кобернік. Київ, 2016. 34 с.
3. Макшанов С. *Психология тренинга: монография*. Санкт-Петербург, 1997. 238 с.
4. Сучасний професійний стандарт. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/zatverdzheno-profstandart-vchitelya-pochatkovih-klasiv-vchitelya-zakladu-zagalnoyi-serednoyi-osviti-i-vchitelya-z-pochatkovoyi-osviti>
5. *Формування професійної компетентності майбутнього педагога: теорія і практика: колективна монографія* / за ред. В.Бойченко. Умань: Візаві, 2020. 332 с.

УДК 37.016:03-028.31-056.36

*Анна Прокон'єва
(Київ, Україна)*

ДО ПИТАННЯ ЗБАГАЧЕННЯ СЛОВНИКОВОГО ЗАПАСУ В УЧНІВ З ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМИ ПОРУШЕННЯМИ МОЛОДШИХ КЛАСІВ

У статті звернуто увагу на доцільність збагачення словникового запасу в учнів з інтелектуальними порушеннями молодших класів. Доведено необхідність словникової роботи на уроках української мови.

Ключові слова: *учні з інтелектуальними порушеннями, словниковий запас, урок української мови.*

In the article was paid attention on the expediency of improvement vocabulary of pupils with intellectual impairment from junior classes. Was proven the need of vocabulary working at the ukrainian lessons.

Key words: *pupils with intellectual impairment, ukrainian lessons, vocabulary.*

Відповідно до Закону про українську мову та концепції НУШ вільне володіння українською мовою як засобом спілкування в сучасному українському суспільстві повинно стати нормою. Тому вивченню української мови належить найважливіша роль у реалізації цілей та завдань, що стоять перед початковою школою. Програма з цього предмета приділяє значну увагу словниковій роботі, результатом якої є розвиток мовлення учнів. Розвиток

мовлення є одним з основних компонентів загального розвитку учнів з інтелектуальними порушеннями молодших класів, оскільки мовлення слугує вираженню їхніх думок і коригує хід здійснюваних мисленневих операцій.

Вивчення української мови безпосередньо впливає на розвиток та корекцію пізнавальних можливостей в учнів даної категорії. Тому пошуку засобів активізації процесу засвоєння ними мовних знань та формування мовленневих умінь завжди приділялася достатня увага науковців і методистів, насамперед збагаченню та активізації словникового запасу.

Питання збагачення лексичного запасу в дітей з особливими освітніми потребами розглянуто у працях Л. Вавіної, С. Геращенко, М. Гнезділова, Г. Дульнева, Н. Кравець, В. Петрової, Н. Тарасенко, М. Шеремет та ін.

Так, М. Шеремет, розглядаючи значення мовленнєвої діяльності щодо оволодіння дитиною словом вказує, що в умовах типового мовленнєвого розвитку оволодіння дитиною словом, його значенням відбувається поступово. Цьому сприяє постійне спілкування, індивідуальна мовленнєва практика, організована дорослим. Але оволодіння глибоким, істотним значенням слів відразу не настає [7, с. 672].

Бідність лексичного запасу в дітей з інтелектуальними порушеннями призводить до неправомірно частого вживання однієї й тієї ж групи слів, що робить мовлення одноманітним, шаблонним і неточним, створює труднощі спілкування дитини з оточуючими її людьми. З одного боку, це ускладнює розуміння ними зверненого до них мовлення, з другого – призводить до порушення побудови власного висловлювання.

Повільне розширення словника учнів пов'язане з тим, що вони, сприймаючи висловлювання, не помічають у ньому незнайомих слів. Нове слово вони часто уподібнюють зі значенням іншого, знайомого, близького за звучанням. Якщо діти з типовим психофізичним розвитком можуть здогадатися про зміст нового слова з контексту або поцікавитись його значенням у дорослих, то для дітей з інтелектуальними порушеннями поява незнайомого слова може зруйнувати розуміння всього повідомлення. Їхній активний словниковий запас збагачується дуже повільно [1, с. 19].

Зокрема, в процесі читання учні з інтелектуальними порушеннями "... часто не розуміють лексичного значення слів, вжитих у тексті наукового чи художнього твору. Неправильно сприйняті слова не виконують притаманних їм функцій означення, узагальнення, відволікання, абстрагування" [3, с. 303].

Доводячи вплив сформованого мовлення на успішне засвоєння дітьми знань і умінь, досягнення ними успішного навчання, що залежить від спілкування у процесі навчання, Н. Кравець вказує, що повноцінне спілкування можливе не лише за умови наявності в учнів певного запасу слів, а й від того, чи усвідомлюють вони значення кожного слова та адекватно використовують його у власному мовленні [4, с. 23]. Порушення психічної діяльності: пам'яті, особливо довготривалої, мовлення, зокрема його сигніфікативної функції, сутність якої полягає у поєднанні слова з мисленневим образом предмета, образного мислення не дозволяють уявляти те, про що читають та відтворювати його на належному рівні [2, с. 144].

Отже, перед психологами та педагогами стоїть завдання дослідження та виявлення основних проблем, труднощів, з якими зустрічаються учні на уроках української мови та літературного читання з огляду на стан володіння україномовною лексикою. Тому провідним напрямом роботи з розвитку мовлення в учнів з інтелектуальними порушеннями на уроках української мови є лексична робота, що передбачає тлумачення лексичного значення слова, виконання творчих вправ, читання та обговорення прочитаного.

Рівень розумового розвитку школярів з інтелектуальними порушеннями, стан їхніх пізнавальних можливостей, характер і специфіка матеріалу, що вивчається, зміст уроку обумовлюють оптимальний вибір методів навчання. На розвиток і корекцію естетичних і моральних почуттів, розширення світогляду учнів, збагачення словникового запасу спрямований метод творчого читання тексту, який передбачає виразне читання учнями тексту, коментоване читання, творчі завдання, що базуються на життєвому досвіді школярів; постановку проблеми, що впливає з прочитаного [4, с. 121].

Н. Кравець визначила показники володіння учнями лексичним значенням слова: дотримання лексичної сполучуваності слів; введення у мовленнєвий контекст адекватних за смислом слів; опора на мовленнєвий контекст при визначенні значення слова; добір до даного слова лексико-семантичних варіантів. [6, с. 21].

З метою вивчення стану словникового запасу в учнів з інтелектуальними порушеннями 2-4-х класів ми провели констатувальний етап експерименту з використанням методів діагностики: спостереження, анкетування, аналіз педагогічних ситуацій.

Для проведення дослідження матеріал добирали з підручників “Українська мова” для учнів з інтелектуальними порушеннями 2, 3, 4-х класів. Дітям було запропоновано виконати завдання, які включали в себе вправи на визначення рівня володіння значенням лексичних одиниць слова. У дослідженні взяли участь 21 учень. Також залучили 5 педагогів і 9 батьків.

Проводячи констатувальний етап експерименту, насамперед провели анкетування учителів і батьків щодо питань, що стосуються збагачення словникового запасу дітей взагалі та роботи зі збагачення словникового запасу учнів на уроках української мови, ролі читання у розвитку активного лексику кожної дитини.

Аналіз відповідей у анкетах педагогів дав наступні результати. Застосовують спеціальні вправи та методики для збагачення лексичного запасу на уроках української мови усі опитані педагоги, але використовують гру та новітні технології лише 80% з них. Вважають достатнім навчально-методичне забезпечення закладу троє вчителів з п'яти опитаних. Педагоги зазначають, що застосування вивчених знань дітьми у нових для них умовах та незвичних ситуаціях є складним завданням. У більшості анкет вказано, що запорукою успіху при навчально-виховній роботі та її організації є активне застосування набутих знань.

Цікаві відповіді отримали від батьків. Переважна більшість повідомила, що особисто не звертають увагу на збагачення словника у дітей, оскільки “... діти нормально спілкуються, вони все розуміють, що ми їм говоримо. Ми лише перевіряємо, як виконали домашні завдання, які оцінки отримали”. Також батьки не звертали увагу і не могли повідомити, чи читають їхні діти вдома художню або науково-пізнавальну дитячу літературу, тому як розуміють діти матеріал, не могли повідомити.

Збагачення лексики школярів з інтелектуальними порушеннями буде успішним за умови активного залучення батьків до активного вживання нових та вже освоєних слів в буденному житті. Запам'ятовування слова та його вживання у мовленні йде інтенсивніше, якщо воно зустрічається у різних ситуаціях та умовах. Іноді дитині потрібний емоційний вплив для закріплення вивченого.

Проводячи експеримент з учнями, значну увагу відвели читанню, аналізу та обговоренню прочитаного матеріалу. Учні пропонували завдання для читання, що містили слова з різноманітними граматичними формами: слова, утворені за допомогою різноманітних префіксів та суфіксів, споріднені слова. Результати свідчать, що учні з інтелектуальними порушеннями не використовують у власному мовленні різноманітну лексику, особливо експресивну, оскільки ми пропонували їм завдання, які містили невеличкі уривки з українських народних казок, які діти опрацьовували у школі.

Отримані результати свідчать, що в учнів з інтелектуальними порушеннями 2-4-х класів стан словникового запасу на належному рівні не сформований і потребує корекції. Найоптимальнішими для цього є, насамперед, уроки української мови, на яких провідним напрямом роботи виступає збагачення та корекція лексичного запасу, що досягається завдяки виконанню учнями інтегрованих завдань, основу яких складають лексичні вправи.

Організація роботи щодо збагачення та корекції словникового запасу в учнів з інтелектуальними порушеннями повинна бути систематичною, добре організованою, пов'язаною з усіма розділами програми як з української мови, так і з літературного читання. Її змістом має полягати в поясненні нових, незрозумілих для учнів з інтелектуальними порушеннями слів, також застосування аналізу та уточнення значень уже відомих слів. Така робота забезпечить формування особистості кожного учня, його світогляду.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Герашенко С. І. Розвиток монологічного мовлення розумово відсталих учнів у процесі вивчення граматичної теми “Прикметник”. *Логопедія*. 2012. № 2. С. 17–20.
2. Кравець Н. П. Евристичний метод на уроках літературного читання у
3. роботі з розумово відсталими учнями. *Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного ун-ту імені Івана Огієнка. Серія: Соціально-педагогічна*. Кам'янець-Подільський: Медобори, 2006. Вип. XXI у 2-х ч. Ч. 2. С. 140-144.
3. Кравець Н. П. Корекційне значення ілюстративного матеріалу підручників з літератури для розумово відсталих учнів. *Trends in der Entwicklung der nationalen und internationalen wissenschaft: Sammelwerk der wissenschaft lichen artikel*. Verlag SWG imex GmbH, Nurnberg, Deutschland, 2016. PP. 302 – 306.
4. Кравець Н. П. Метод творчого читання і формування читацької діяльності розумово відсталих учнів. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія19: Корекційна педагогіка та спеціальна психологія: Збірник наукових праць*. Київ: НПУ імені М.П.Драгоманова, 2012. Вип. 22. С. 119-124.
5. Кравець Н. П. Сформоване мовлення – успіх у навчанні. *Дошкільне виховання*. 1999. № 7. С. 23-24.
6. Кравець Н.П. Оптимізація соціальної інтеграції учнів допоміжної школи на основі корекції сигніфікативної функції мовлення. *Дефектологія*. 2000. №3. С.18 – 22.
7. Логопедія: підручник. 2-е видання, перероблене та доповнене / за ред. М. К. Шеремет. Київ: Видавничий дім “Слово”, 2010. 672 с.

Науковий керівник: кандидат педагогічних наук, доцент Кравець Н. П.

Тетяна Прохницька
(Ізмаїл, Україна)

ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ КЛАСНОГО КЕРІВНИКА З ПРОФІЛАКТИКИ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ УЧНІВ

У статті висвітлено особливості роботи класного керівника з профілактики девіантної поведінки у дітей.

Ключові слова: *девіантна поведінка, діти, батьки, сім'я, класний керівник, взаємини батьків і дітей.*

The article highlights the features of the class leader in the prevention of deviant behavior in children.

Key words: *Deviant behavior, children, parents, family, class teacher, parent-child relationships.*

Ускладнення соціально-економічних умов населення, вплив засобів масової інформації, які поширюють ідеї і цінності, що суперечать установкам на формування морально-екологічного суспільства, зумовлює зростання міжособистісних конфліктів.

Основне завдання школи – дати кожній дитині, з урахуванням його психофізичних можливостей, той рівень освіти і виховання, який допоможе йому не загубитися в суспільстві, знайти своє місце в житті, а також розвинути свої потенційні можливості. Кількість школярів, яких виділяють як учнів з девіантною поведінкою, на жаль, з кожним роком зростає, тому що збільшується число провокуючих чинників, що сприяють формуванню відхилень у поведінці. Девіантну поведінку в цілому можна позначити як систему вчинків, що суперечать прийнятим у суспільстві нормам і виявляються на тлі незбалансованості психічних процесів, у вигляді відсутності морального і естетичного